

BRANA KALABIĆ-rođj.VULIN,penzioner

BANJA LUKA,Franca Prešerna 14

Iznosi svoja sjećanja na:

Arhiv Dos. kraljevo D. Luka

ABK

M I L O V A N A /Vase/ H R V A Ć A N I N A

Rodjen je 25.1.1915 godine u elu Rogoljima opština Bosanska Gradiška u seljačkoj porodici.

Osnovnu školu završio je u svom selu,nižu gimnaziju u Bos-Gradišci,a Višu gimnaziju u Banja Luci 1937 godine.

Po završenoj gimnaziji upisao se 27.9.1937 godine na Pravni fakultet u Beogradu/br.28681-Dosije 1989/ .

Milovana Hrvaćanima slabo sam poznavala lično.Naime,vidila sam ga samo jedanput kada je došao u posjetu mome bratu Radovanu Vulinu u selo Seferovce. No bez obzira na to što ga nisam dovoljno lično poznavala, dobro sam ga poznavala kao naprednog omladinca, preko moga brata Radovana, jer su obadvojica pripadala naprednom omladinskom pokretu.Brat je vrlo često odlazio kod Milovana,dok je on slabo bratu dolazio,vjerovatno radi toga što je bio pod prismotrom žandarma,kako izjavi Jovo Vulin,pa je izbjegavao kretanje kroz Topolu,gdje je bila žandarmerijska stanica.

Kao napredan omladinac radio je i djelovao u Dačkom udruženju "Mlada Jugoslavija" pri gimnaziji u Banja Luci,a izvjesno vrijeme bio je i pretsjednik toga udruženja.

U "Vrbaskim novinama" br.926/1936 g.piše da su gimnazijalci u Banja Luci pripremili "Kočićevo književno veče" i da je na književnoj večeri držao predavanje Milovan Hrvaćanin učenik VII.razreda gimnazije.

Pored rada u gimnaziji Milovan je djelovao i na selu.Iz razgovora sa Milenkom Miladinovićem doznala sam da je Milovan u svome selu formirao Poljoprivredno kreditnu zadrugu radi jeftinijeg snabdjevanja seljaka. Milenko ga se sjeća kada je došao u Bos.Gradišku radi nabavke neke robe za zadrugu.

Moj brat Radovan Vulin vrlo često je odlazio u Rogolje kod Milovana Hrvaćanina,kao i kod Adema Kovačevića u Muslimanske Dubrave,kada su bili na školskom feriju.Znam da su razmjenjivali neke letke i da su čitali zabranjenu literaturu i da su vršili zamjenu knjiga.Sjećam se da su poneke knjige bile štampane - izvlačene na geštetneru. Nakon kapitulacije u aprilskom ratu 1941 godine,Radovan mi je dao da sklonim neke knjige,koje sam ja nakon Radovanovog hapšenja oktobra mjeseca 1941 godine, zakopala i nakon oslobođenja izkopala ih iz

Brana Kalabić

zemlje. Neke od tih knjiga bile su oštećene pa smo ih bacili.

Medju sačuvanim knjigama bile ~~su~~ najviše knjiga od Gorkog: "Medju tuđim ljudima", Život Matveja Koženjakina I i II", "Sećanje na savremenike", "Pod žrvnjom pravde", "Za svilene čarape", od Tonera: "Jedna mladost u NJemačkoj", Egon Ervin Kijš! " Raj Ameriku", Babelj: "Odesa", Džek London: "Gvozdena peta", "Ljudi sa ponora", Mjler: "Raspućin i žene", kao i knjige: Nauka o postanku čovjeka, Rusija, Poreklo porodice privatne svojine i države, Škola u Sovjetskoj Rusiji, Razgovor sa Hitlerom i još neke.

Milovan Hrvažanin uhapšen je oktobra mjeseca 1941 godine u Vulinovoj grupi poslije izdaje Branka Mitrovića bivšeg žandarma iz Rogolja. Upućen je sa grupom od njih 12 uhapšenika Pokretnom prijemkom sudu u Zagreb na sudjenje. Vulin se kao vodja grupe otrovao u zatvoru, inače je za njih 13 uhapšenika bila zajednička optužnica.

Na sudjenju u Zagrebu maja mjeseca 1942 godine, osuđen je na 3 godine koncentracionog logora. Početkom juna 1942 g. prebačen je u logor Jasenovac. Prema izjavi Drage Đurđevića, Milovan je odmah treći dan po dolasku u logor, živ spaljen, zajedno sa Slavkom Mandićem učiteljem iz Krneta /kod Laktaša/, koji je takodje zajedno sa Milovanom bio sudjen na 3 godine.

Od te grupe od njih 12, petero je oslobođeno kazne i pušteni kući, a ostali sedam suđeni su na po 3 godine koncentracionog logora. Na ovakvu kaznu utjecalo je to što je ustaški agent Ratko Paternoster, uništio optužni materijal čitave grupe, vjerujući da će ga to spasiti-iskupiti kod partizana za sva učinjena nedjela.

U jednom dnevniku pokojnog brata Radovana Vulina koji se nalazi sa njegovom korespondencijom u Muzeju Banja Luka stoji pribilješka "Nekoliko njih koje ~~koje~~ stalno srećem", pod br.2 stoji Milovan ~~Hrvacanin~~ Hrv./što pretpostavljam da se odnosi na Hrvaćanina-"blag, lagano, često se osmjehuje, govori "konačno". O svemu se s njim može govoriti, ponaša se nenametljivo, pribrano, sa svima je dobar, ali ostaje svoj uvijek u svakom momentu".

Ovo moje sjećanje i ako sa oskudnim podacima, ima za cilj da otrgne od zaborava, da uputi na potrebu prikupljanja podataka o životu i radu Milovana Hrvaćanina, naprednog omladinca i revolucionara. On je to svojim radom i djelatnošću u gimnaziji u Banja Luci, svome selu i okolnim selima, na fakultetu, kao i u prvim ustaničkim danima zaslužio.

Banja Luka 15.3.1978 godine

Branka Kalabre